

Uzticēšanās pieredze komparatīvā skatījumā: Latvija un Ziemeļvalstis

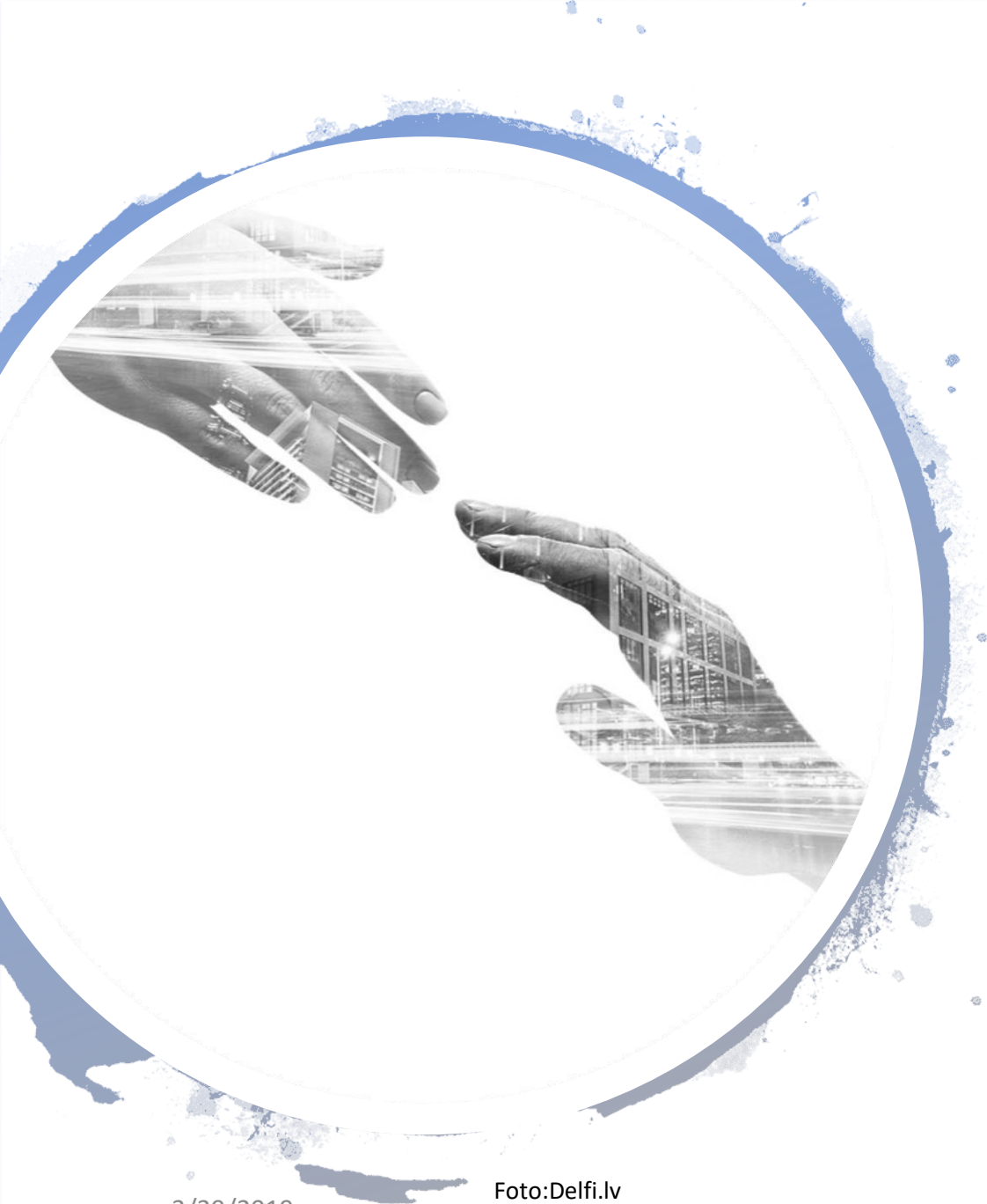
Agnese Cimdiņa, PhD

Sociālantropoloģe

agnese.cimdina@lu.lv

Rīga

29.03.2019.

Antropoloģija – komparatīvs skatījums

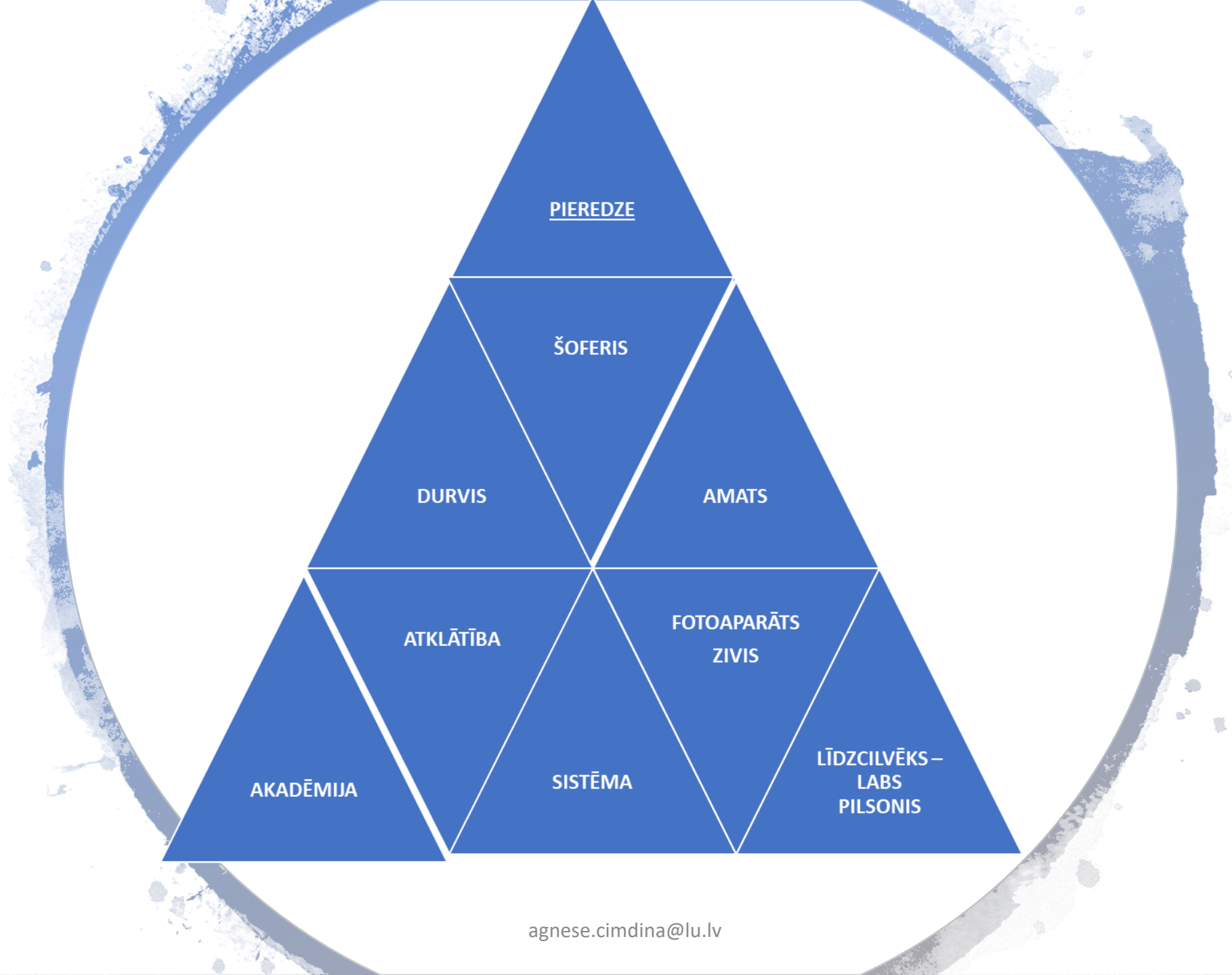
Uzticēšanās – attiecības - 2

Ziemeļvalstis - Latvija

Pieredze –skaitļi – teorija

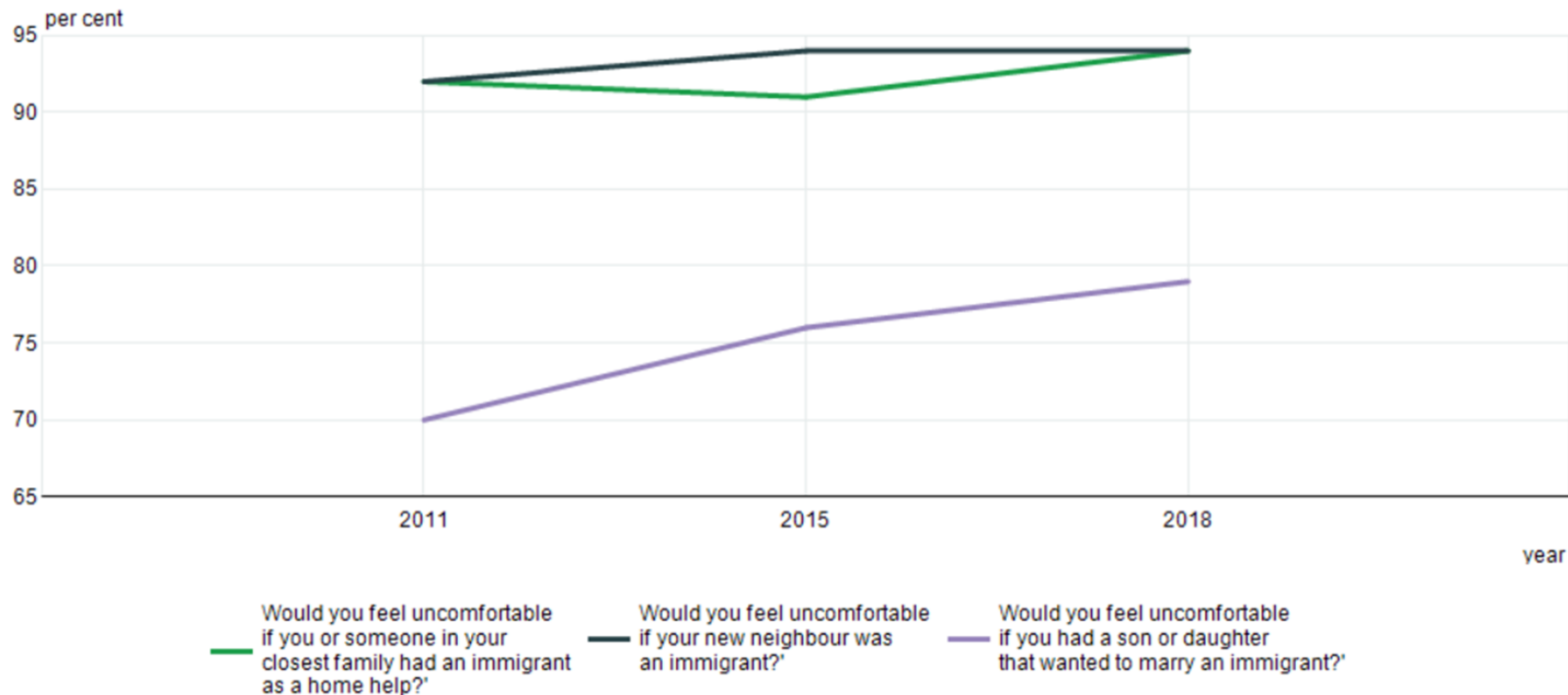
(Cimdina, Larsen, Schumpeter, Giddens, Soerhaug, Hart, Dinesen, Scott, Andreassen, SKDS, Statistics Norway)

Līdzcilvēki

05916: Answers to tree questions on relation to immigrants, by questions on relation to immigrants and year. No (per cent).

Source: Statistics Norway

The screenshot shows a Facebook post from the account 'Pētījumu centrs SKDS'. The post text in Latvian reads: 'Sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu (SIF) tika veikts pētījums par slēpto diskrimināciju un aizspriedumiem, ar ko Latvijas darba tirgū nākas saskarties personām ar citu etnisko piederību.' Below the text is a photograph of several people from behind, wearing backpacks and caps, walking outdoors. The post has interaction buttons for 'Like', 'Comment', and 'Share'. Below the photo, there is a headline: 'Aptauja: Vien katram piektajam Latvijā nav aizspriedumu pret cittautiešiem'.

Kas ir
uzticēšanās
un
kā tā rodas?

- Bērnība
- Sociālā – emocionālā drošība
- Priekšstats par sabiedrības morāli, cilvēka dabu
- Vērtību sistēma
- Pats – vide - valsts

Ja dzīvojam līdzīgos apstākļos, mums ir līdzīgas pieredzes, vērtības un uzskati, man vajadzētu varēt tev uzticēties. Varbūt es tevi redzu kā savu atspulgu.

- Es un valsts

Pilsonis & Valsts jeb kas ir valsts?

- **Sabiedrība**
- **Valsts**
- Nodokļi - stūrakmens
- **Reciprocitāte:** savstarpēja apmaiņa, kas ir ilgtermiņa attiecību pamatā, kas veido sociālo stabilitāti, normas, pienākumus, sabiedrību kā tādu
- Nodokļi - pilsoņa vistiešākā ekonomiskā saikne ar valsti un ar citiem līdzpilsoņiem.

Kas ir nodokļi un kāpēc tie tiek maksāti?

- Sociālais kontrakts
- Pilsonības materiālā puse. **Vēlēšanās maksāt nodokļus atspoguļo, ko nozīmē būt pilsonim**
- Reciprocitāti izmērīt nevar
- Kāpēc maksā Zviedrijā?
- *Pilsoņa pienākums; Tic, ka citi arī maksā; Morāle liek; Tic, ka saņems kaut ko pretī; Tic, ka VID veic fantastisku darbu; Katram jāmaksā sava daļa kopējam labumam; Vienlīdzības jautājums — visiem ir vienādi pienākumi un tiesības.*

BET: tikai tad, ja uzticas, ka

Arī citi līdzpilsoņi maksā un ka iekasētie nodokļi tiek pārvaldīt un pārdalīti godīgi, atklāti, vienlīdzīgi, visas sabiedrības interesēs

Nordic model

- Strong public sector
- Cooperative institutions that merge private and public interests
- Egalitarian and democratic political traditions
- Equality
- Labor market politics and regulations
- The welfare state = Social contract
- As soon as we mention welfare state we have to talk about taxation
- CSR

Kas garantē uzticēšanos sociālās attiecībās?

- Kaut kas ārpus attiecībām
- **Abstraktas ekspertu sistēmas? Sankcijas?**
- Kā cilvēku pieredze saskaroties ar abstraktām ekspertu sistēmām ietekmē viņu uzticēšanos?
- Sistēmu pārstāv eksperti - jeb piekļuves punkti - savu kompetenču un zināšanu dēļ.
- Piekļuve nav atkarīga no attiecībām ar konkrētām sejām.
- Kas ir moderna valsts? Kas ir stipra valsts? Kas ir vāja valsts?
- Vai valsts reprezentē šādu abstraktu ekspertu sistēmu, kura garantē uzticēšanos sociālās- un līgumattiecībās kopumā?
- Likumdošana kā abstrakta ekspertu sistēma, kam jāgarantē paredzamību un uzticēšanos visām citām ekspertsistēmām
- Kas notiek, ja stratēģisku apsvērumu vadīti indivīdi izvēlas likumam nesekot?

Kas notiek, ja
pēc atkārtotas
saskarsmes ar
sistēmu
uzticēšanās
sistēmai vājinās?

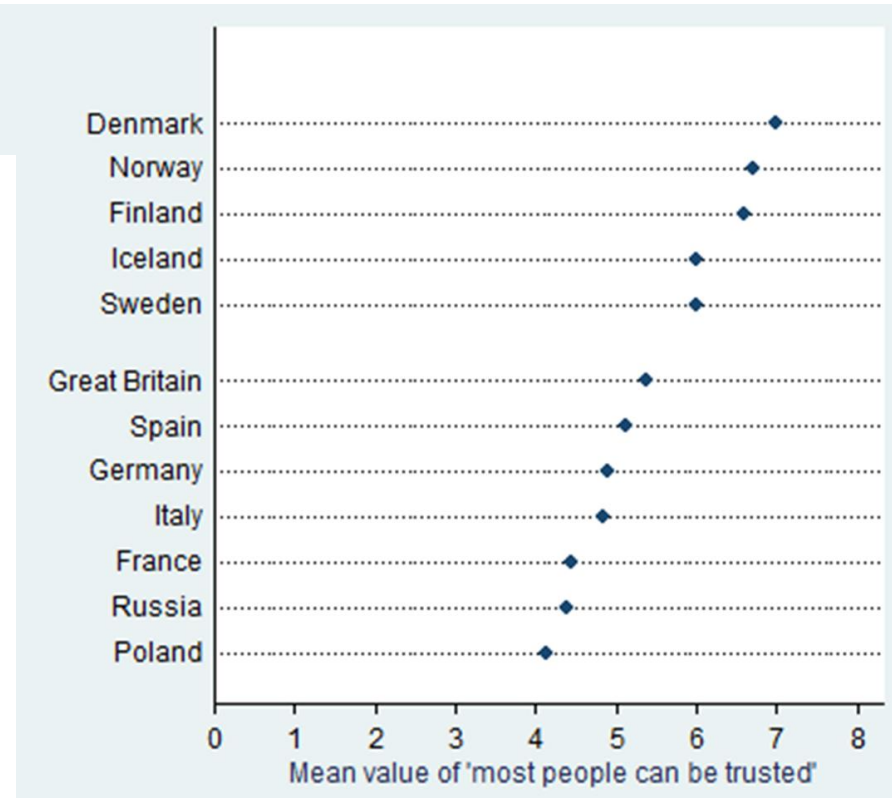
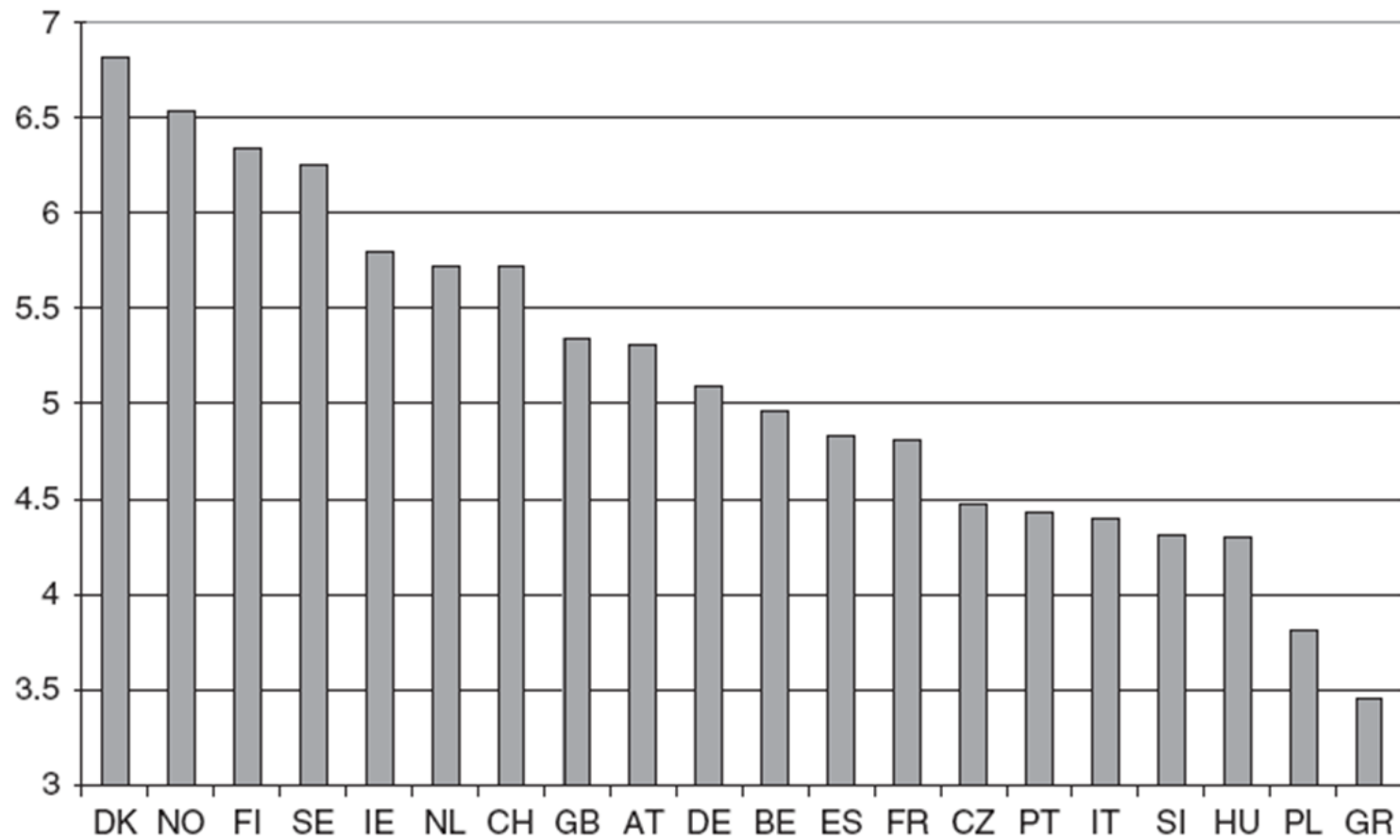
Neformālais sektors:

Sistēmu atbalstošas neformālas prakses - nepieciešamas, lai formālā sistēma darbotos vai lai savienojumi formālajā modelī tiktu stiprināti, nepārkāpjot likumumu.

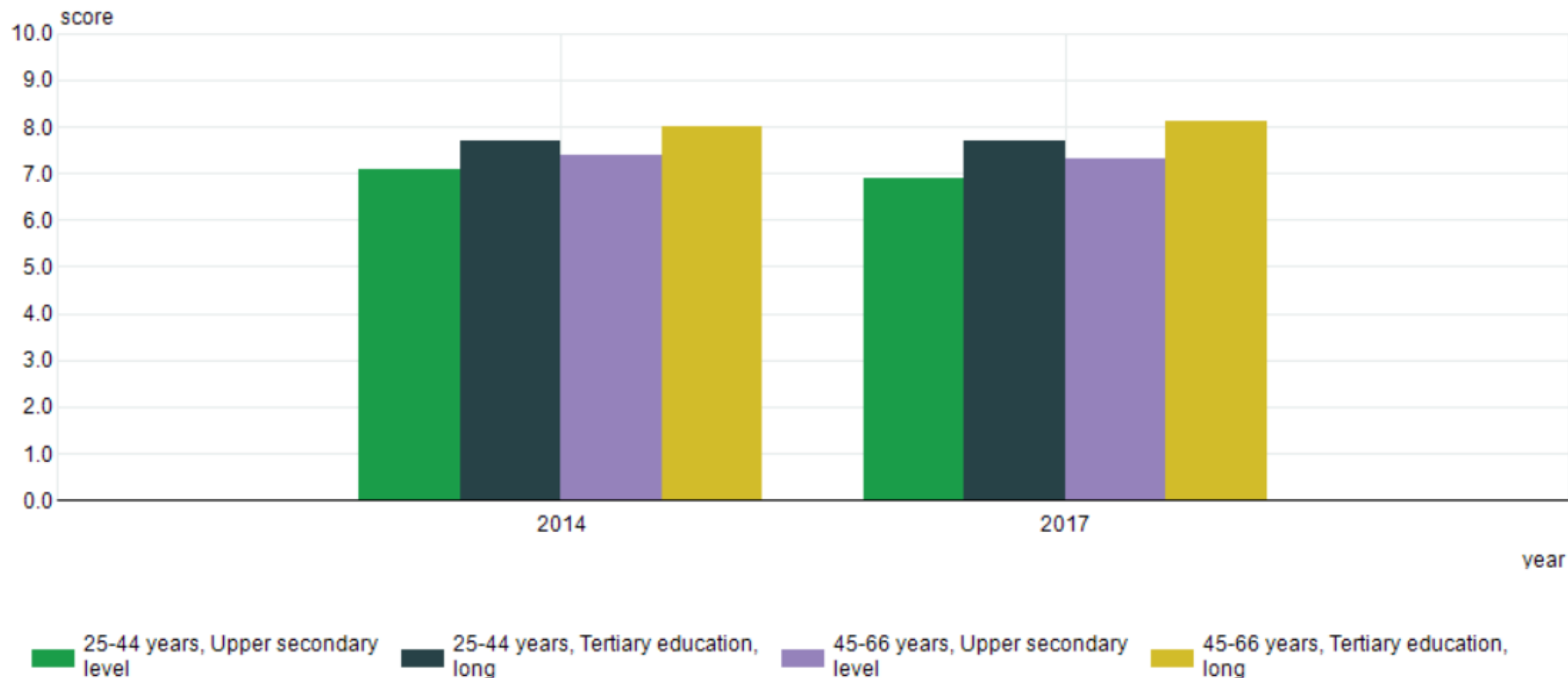
Lai uzticētos sistēmai, iegūtu info etc nepieciešamas neformālās prakses vai pazīšanās – sociālā uzticēšanās krītas

Sistēmu graujošas neformālas prakses : korupcija, tirgošanās ar ietekmi, sistēmas apiešana, likumu ignorēšana un pārkāpšana

Trust in selected European countries in 2003 – 2012 (scale from 0 to 10)

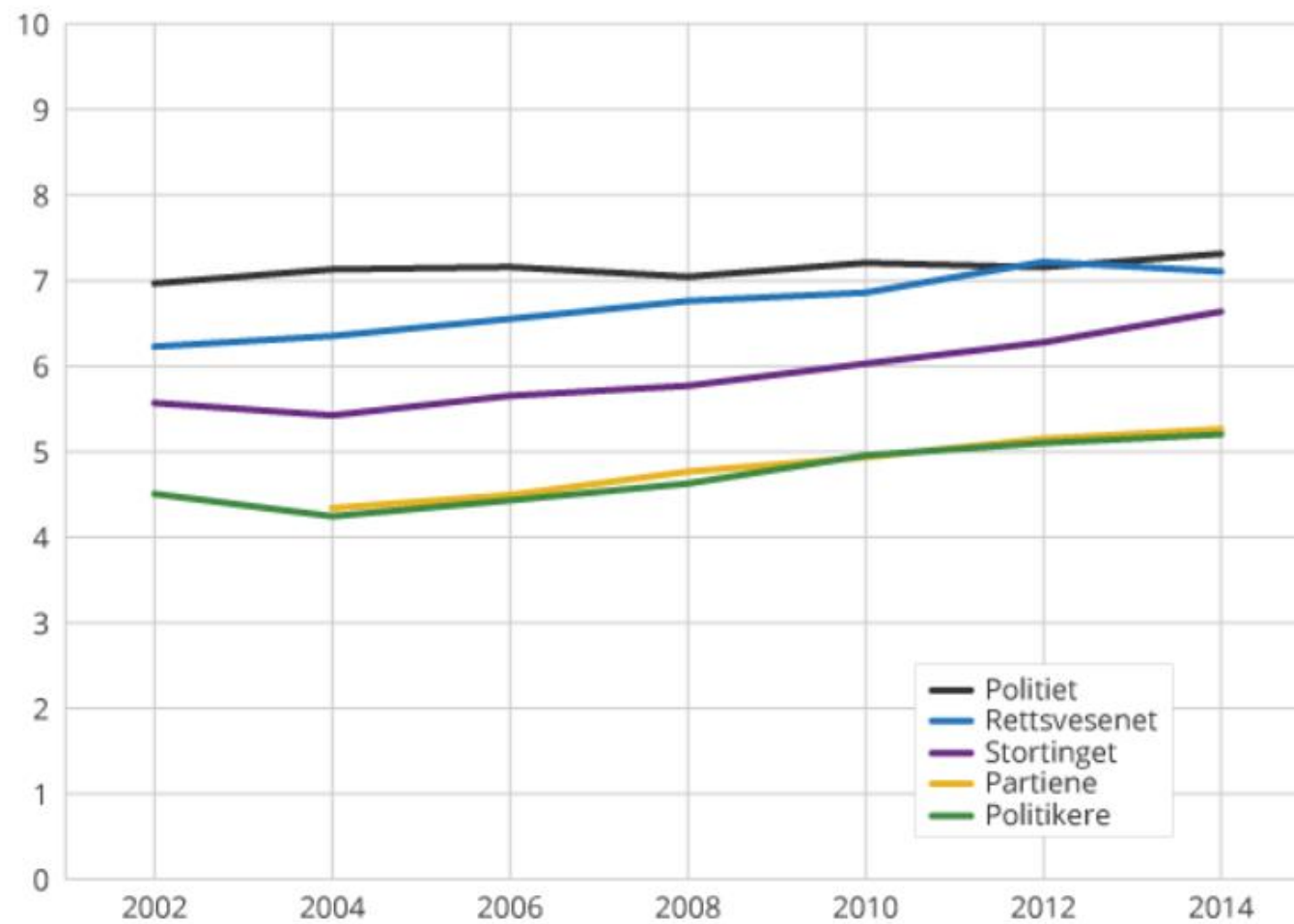

09163: Inter-human trust among persons aged 16 years and older, (mean) by age, level of education and year. Most people can be trusted (10) or one can never be too careful (0), average score.

Source: Statistics Norway

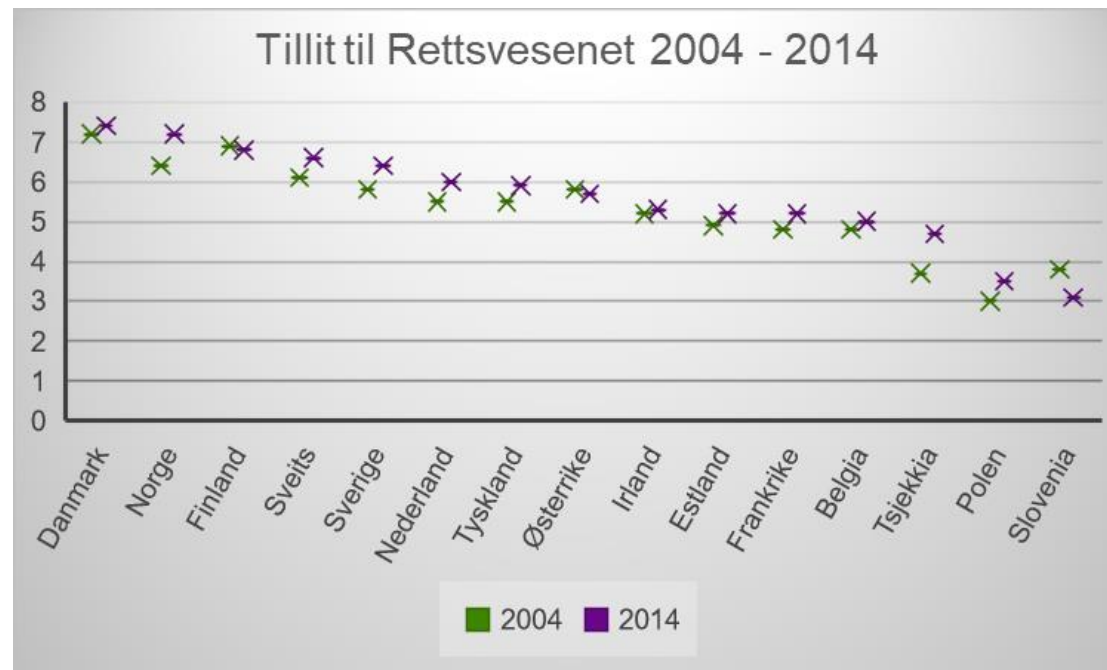
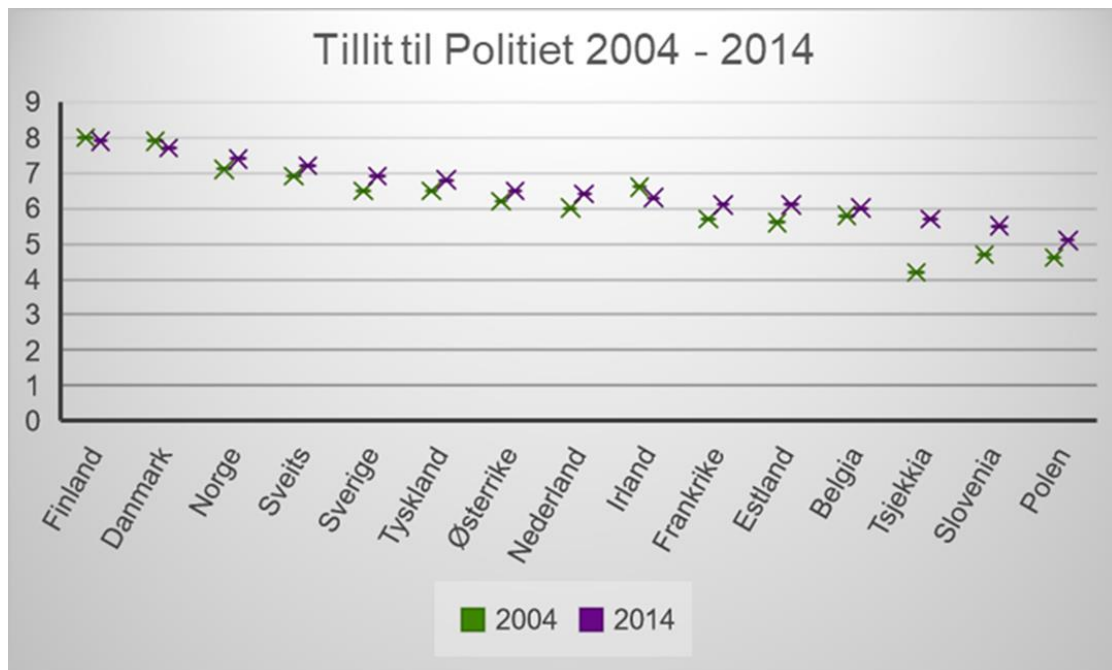
Tillit til ulike institusjoner i Norge på en skala fra 0-10. Gjennomsnitt

Kilde: Den europeiske samfunnsundersøkelsen 2002-2014.

Cik lielā mērā uzticaties valsts pārvaldes institūcijām skalā no 0 (neuzticos) – 10 (pilnībā uzticos)

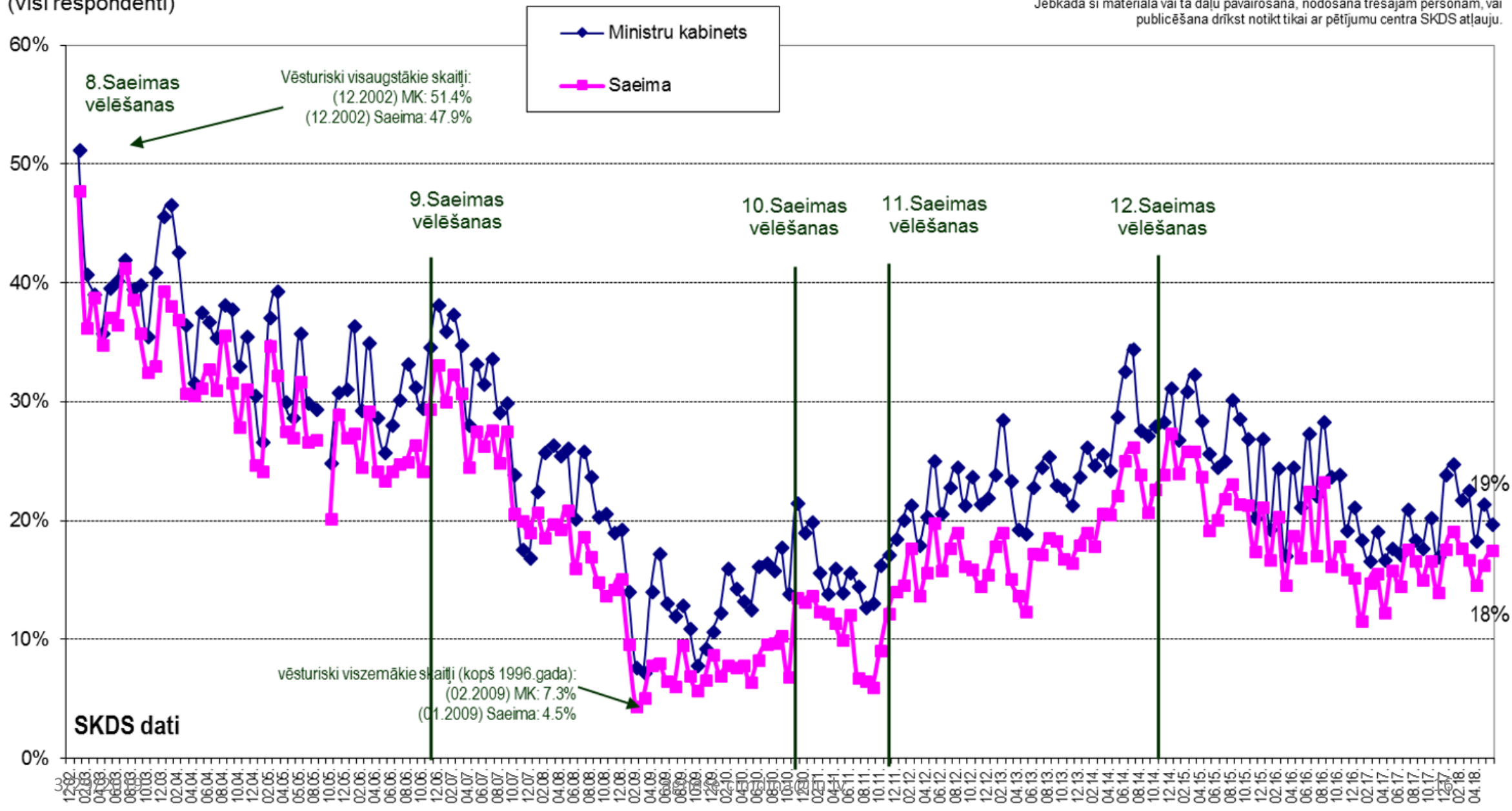
Norvēģija, Statistisk Sentralbyra

Uzticēšanās līmenis Saeimai un Ministru Kabinetai kopš 8.Saeimas vēlēšanām

grafikā redzams to respondentu īpatsvars procentos, kuri ir pauduši UZTICĒŠANOS
(visi respondenti)

Autortiesības uz doto materiālu kopumā un visām tā atsevišķām daļām pilnībā pieder pētījumu centram SKDS.
Jebkāda šī materiāla vai tā daļu pavairošana, nodošana trešajām personām, vai publicēšana drīkst notikt tikai ar pētījumu centra SKDS atļauju.

Apgalvojumu vērtējums

«T1. Novērtējiet, lūdzu, zemāk minētos apgalvojumus un pasakiet, vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat!» 2017.g.vasara

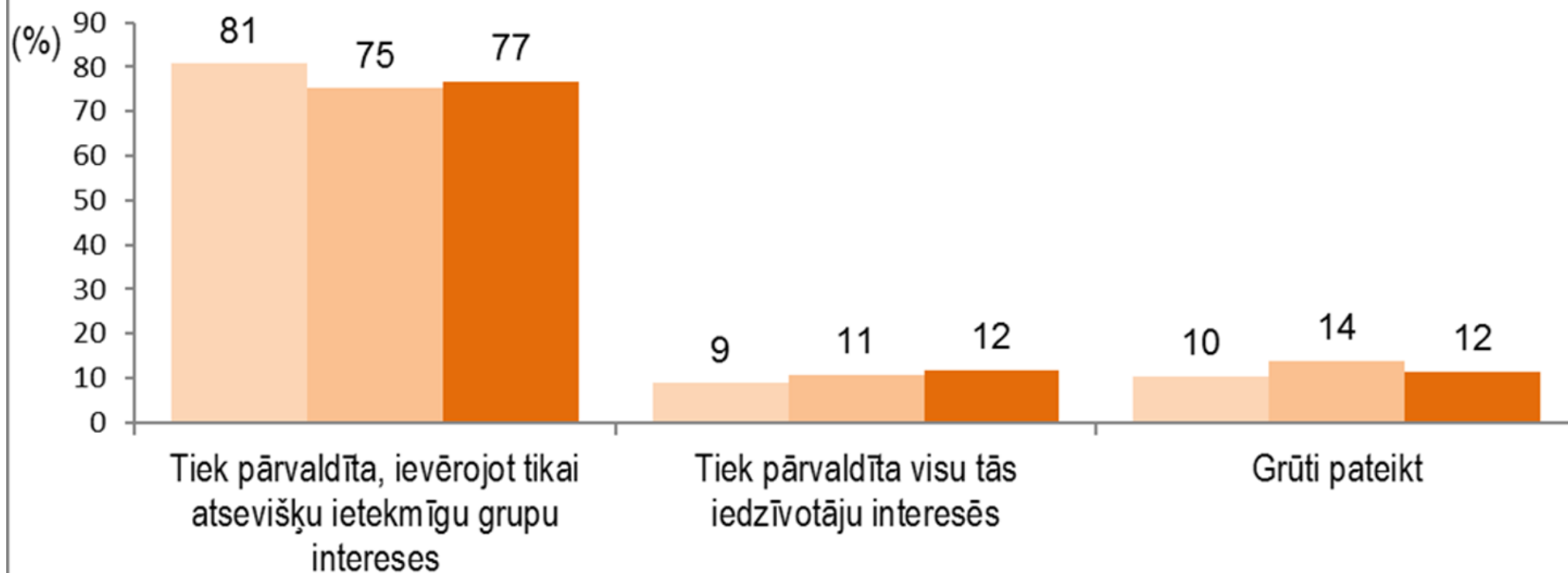

Kā interesēs tiek pārvaldīta Latvijas sabiedrība?

J: "Kopumā ņemot, vai Jūs teiktu, ka Latvija tiek pārvaldīta, ievērojot tikai atsevišķu ietekmīgu grupu interesēs, vai arī tā tiek pārvaldīta visu tās iedzīvotāju interesēs?"

Visi respondenti

06.2013.
06.2015.
07.2017.

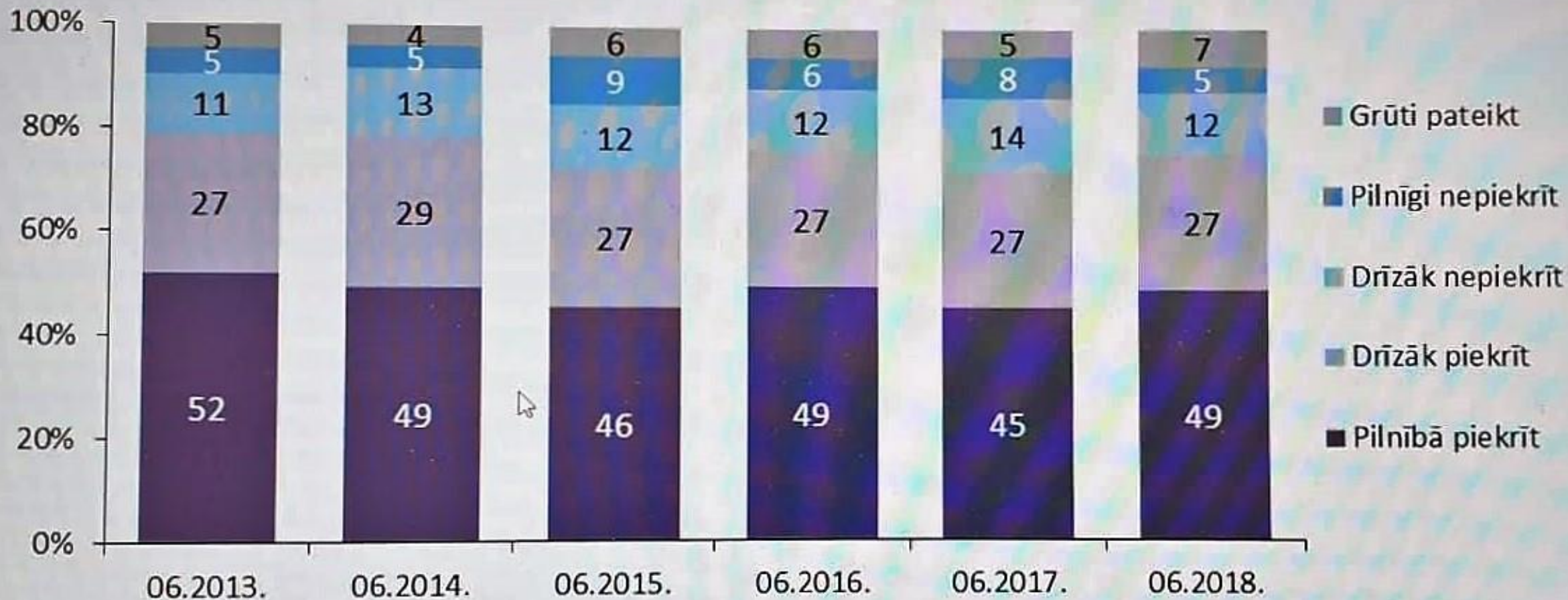

Bāze: visi respondenti, n= ~1000

SKDS dati

Iedzīvotāju pārlicība par iespējām ietekmēt varu Latvijā

Iedzīvotāju attieksme pret apgalvojumu "Tādiem cilvēkiem kā Jūs nav nekādas ietekmes uz to, ko un kā dara Latvijas Saeima un valdība!"

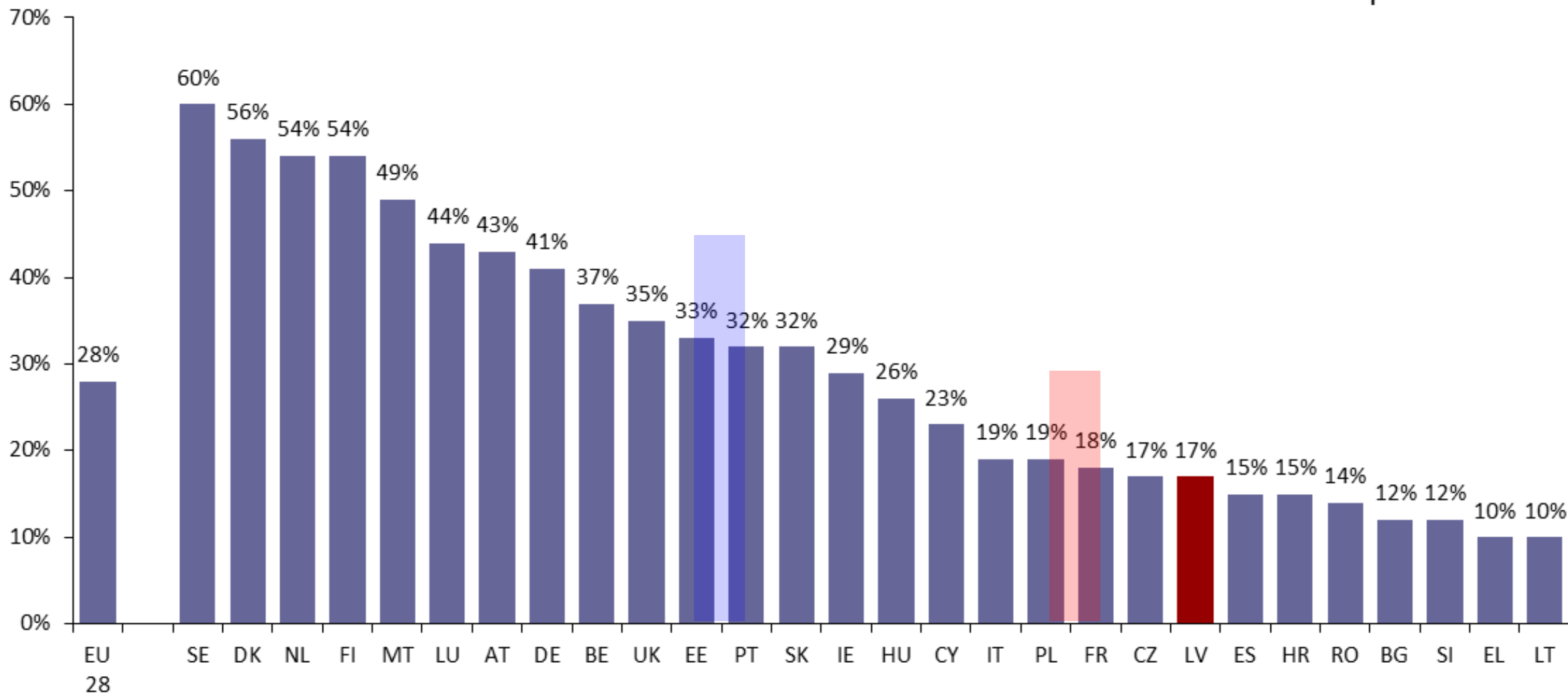

Bāze: visi respondenti, n= ~1000 katrā no aptaujām

SKDS dati

Uzticības līmenis (%) savas valsts parlamentam

Eurobarometra dati
pavasaris 2016

Go to www.menti.com and use the code 14 35 34

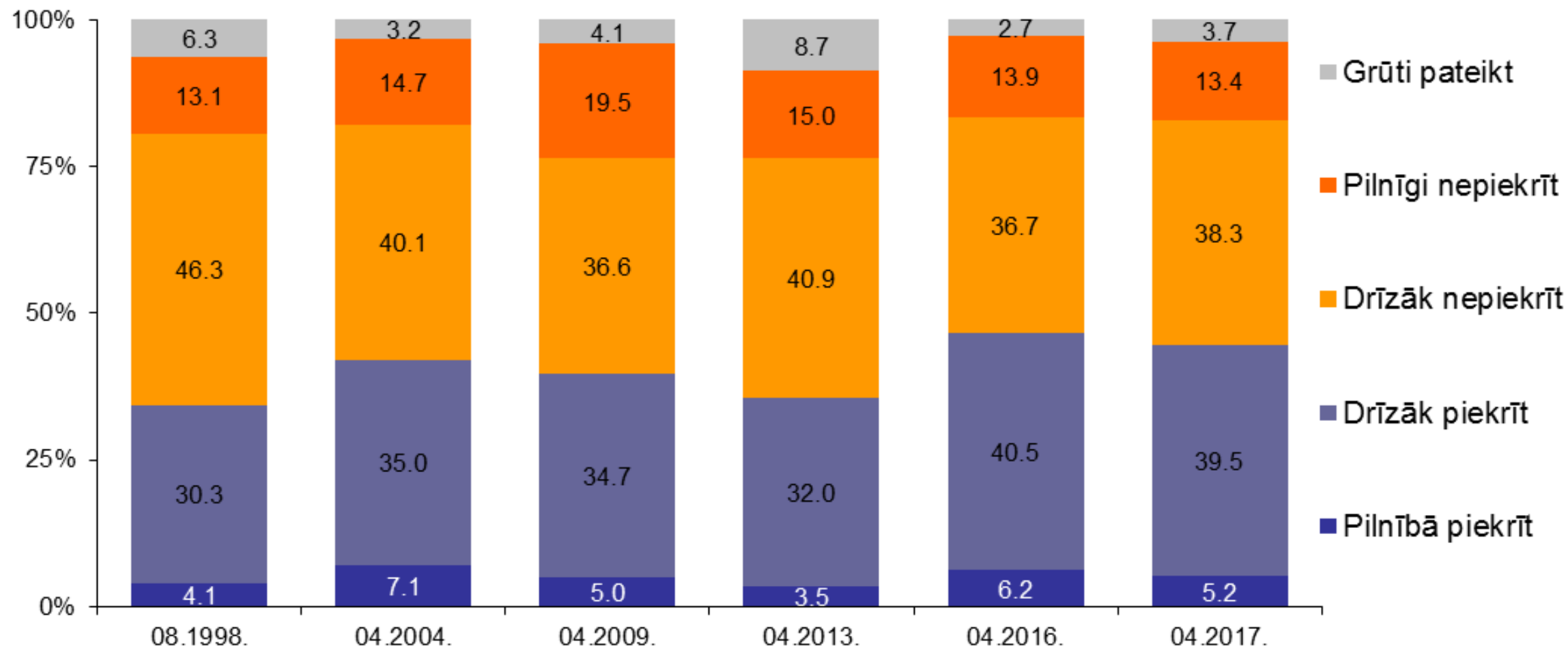
Mentimeter

Whom do you trust most? Kam Tu uzticies visvairāk?

Latvijas iedzīvotāju gatavība uzticēties līdzcilvēkiem

Attieksme pret apgalvojumu "Vispārīgi runājot, lielākajai daļai cilvēku var uzticēties"

Bāze: visi respondenti, n=~1000 katrā no aptaujām

SKDS dati

Neuzticēšanās sekas jeb «vājo ieroči»?

Emigrācija

Nepiedalīšanās vēlēšanās

Ēnu ekonomika

Dzimstības mazināšanās

Korupcija

Valsts kā traucēklis

Nesadarbošanās

Naida kurināšana

...

Kāpēc Ziemeļvalstu
uzticēšanās
fenomenu sauc par
zeltu?

- viens no svarīgākajiem sabiedrības resursiem
- labklājīgas valsts pamats
- ekonomiski un sociāli labumi
- zemākas transakciju izmaksas
- IKP pieaugums
- augstāks tā saucamais laimes indekss
- korelācija arī starp uzticēšanos un inovāciju:
 - gatavība riskēt, nodarboties ar jaunradi
 - uzdrīkstēšanās būt atšķirīgam
 - tolerance pret dažādo, šķietami citādo
- pārstāvētas intereses – demokrātija
- stipra valsts